

Koulut ja Vaara-Karjalan tarinalliset maisemat

Tero Mustonen yhteistyössä Satu Huttusen (Jakokosken koulu), Minna Kilpeläisen ja Tapani Toivasen (Selkie) sekä Helena Jolkkosen (Kolin koulu) kanssa

Tässä julisteessa esitellään Vaara-Karjalan kulttuuriperintö –hankkeen toimintaa, ja miten sitä on sovellettu Selkiellä ja Mönnissä, Jakokoskella ja Kolilla.

Kuuluisa siperialainen tutkija, eveni-kansan johtaja Vasili Robbek, joka lähti tuonilmaisii vuonna 2010, kertoi, että kaikki tieto on löydettävissä luonnosta. Niinpä mekin Selkiellä ajattelimme, että olisi oleellista, jos lapsemme hallitsisivat luontoyhteyden lisäksi kyvyn kohdata maapalloistuvana aikamme muita kulttuureja ja ryhmiä. Oppilaat ovat kirjoittaneet toisilleen kirjeitä englanniksi Alaskaan ja Udmurtiaan, ja vierailuja on tehty vastavuoroisuusperiaatteella. Kun kielitaito isäntäperheissä on loppunut, on otettu tietoverkon käännösohjelma, ruutuvihko ja kädet avuksi. Tähän mennessä on selvitty hienosti.

Kansainvälisen toiminnan yhdistäminen perinnekasvatukseen on ollut mielekäs valinta, koska se on kehystänyt oppilaidemme oman kulttuurin uudella tavalla. Esimerkiksi keväällä Vaara-Karjala –hankkeen menetelmäseminaarissa 2012 udmurtittytöjen tanssissa perinnelaulujaan kansallispuvut päällä useat koulumme oppilaat kysyivät: miksi meillä ei ole tuollaisia perinneasuja?

Udmurtit toivottavat tervetulleeksi Noryan kouluun. Kuva: Tapani Toivanen

Jekaterina Koroleva ja Nikolai Zaitsev perinnetanssin pyörteissä. Raisa ja Natasha antavat tahtia. Kuva: Tero Mustonen

Kääntäkäämme katseemme itään ja kuulostelkaamme, miten udmurttikumppanimme keväällä 2011 suhtautuivat yhteiseen toimintaan:

Noryan kylän ja koulun tervehdys 21.2.2011

Jos luomme katseen taaksepäin ja arvioimme yhteisen hankkeemme 2008-2011 tuloksia, voimme todeta, että on saatu paljon aikaan:

Perinteiset kalastusmuodot, sekä joissamme uivat kalat ovat tulleet oppilaillemme tutuiksi. Vanhoja pyyntimenetelmiä, kuten perinteistä verkkopyyntiä on elvytetty.

Hanketta on käsitelty laajasti powerpoint-esityksin kylän tasolla.

Englanti-suomi-udmurtti-venäjä –sanasto on kerätty hankkeen aikana tuotetuista materiaaleista.

Udmurttien paikannimistöä on kerätty paljon. Osa tästä aineistosta on jo julkaistu (mm. Selkien perinteestä 2010 -vihkossa).

Paikannimistöistä on maalattu kartta (myös Selkiellä).

Paikannimistöön liittyvät materiaalit saatettiin julki osana Noryan koulun vanhempainyhdistyksen seminaaria, johon osallistui paljon aikuisia.

Perinteisiä leikkejä ja loruja on kerätty ja elvytetty. Lapset leikkivät niitä.

Mielestämme yhteishankkeemme on herättänyt paljon mielenkiintoa sekä aikuisissa että lapsissa. Monet vanhemmat tulivat seminaarin jälkeen antamaan hankkeesta palautetta, todeten, että monet paikannimiin liittyvät kertomukset ja tiedot olivat heille täysin uusia. Hankkeemme on elvyttänyt paikkatietoja ja perinnekulttuuria. Hanke on myös osoittanut lapsillemme, kuinka tärkeää oman kulttuurin tuntemus ja perinteen muistaminen on heille, koska he tulevat asumaan täällä vielä useita vuosia, ja nyt he tuntevat oman alueensa perinnettä ja tapoja – näin perinnekulttuuri uusiutuu ja säilyy. Lapset ovat myös oppineet paljon tiedonkeräämisestä ja käsittelystä. Lapsilla on nyt tietoja udmurttien vanhoista tavoista ja uskomuksista. He kiinnostuivat hankkeen avulla myös muiden kansojen kulttuureista ja ovat pohtineet, miten muut kulttuurit eroavat omastamme ja toisaalta, mikä meitä yhdistää ja mikä on samaa.

Tulevaisuudessa työtä on vielä paljon, esimerkiksi voisimme keskittyä perinneruokien valmistukseen. Yhdessä voimme tehdä paljon lastemme hyväksi!

Terveisin

Galina Krotova, Noryan koulun opettaja, Udmurtia, Venäjä (noryaselkie@mail.ru)
Jekaterina Koroleva, Noryan koulun opettaja, Udmurtia, Venäjä (noryaselkie@mail.ru)

Natasha (vas.) ja Elizaveta esittävät udmurtialaisia kansansävelmiä pukeutuneena kansallispukeihin. Taustalla opettaja Jekaterina Koroleva ja kyläpäällikkö Nikolai Zaitsev. Kuva: Tero Mustonen

Perinne ei voi olla erillään sitä ympäröivästä kulttuurimaisemasta tai luonnosta. Ne kulkevat käsi kädessä. Kylän suullinen todellisuus, tarinankerronta, muistitiedot paikoista, joita tarinallisessa maisemassamme vieläkin on, ovat keskeinen osa tätä kokonaisuutta.

Kalevalasta lähtien olemme kokeneet, mitä kulttuuriperinnöllemme tapahtuu, kun se ylöskirjoitetaan. Kirjoitettuna se lukittuu. Olemme pyrkinneet painottamaan tekemistä kirjattiedon sijasta. Siitä jää myös syvä muistijälki tuleville vuosille. Hyvän kasvun avaimet piilevät siinä, että ihminen ymmärtää mittakaavansa suhteessa toisiin, ja ympäröivään luontoon. Tämän takia, kuten Vasili Robbek totesi, kaiken oppimisen tulee olla luonnosta lähtevää.